

Актуальні екологічні проблеми

Григорій ЧЕРНОВ
Людмила ПОНЬКО

***Анотація.** Внаслідок діяльності людини змінюється зовнішнє середовище планети. Навіть маленькі зміни в екосистемі можуть призвести до катастроф і трагедій у майбутньому. Щороку екологічні проблеми лише посилюються.*

Людська діяльність призводить до масової гибелі тварин та рослин. Це зумовлене не лише зміною клімату і його наслідками, але й багатьма іншими процесами: вирубка лісів, осушення боліт, отруєння забруднювальними речовинами певних територій, урбанізація та ін.

Забруднення повітря – одна із найбільших екологічних проблем. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я 4,2-7 мільйонів населення в усьому світі щорічно помирає через забруднене повітря, 9 із 10 людей дихають повітрям, яке має високий рівень забруднення.

Війна найбільше впливає на атмосферу, адже воєнні дії пов'язані із постійними вибухами та пожежами. Мільйони тонн різних викидів потрапляють в атмосферу – дрібнодисперсний пил, альдегіди, ангідриди, оксиди азоту, оксиди сірки, тощо.

На сьогодні спостерігається велике забруднення екосистем різноманітними відходами. Близько 1,3 мільярда тонн харчових відходів викидається або ж втрачається. При гнитті цих продуктів виділяється величезний обсяг викидів парникових газів.

Величезної шкоди довкіллю наносить використання пластику. Якщо ж не взяти заходів, забруднення пластиком буде зростати у геометричній прогресії, відповідно можуть виникнути непередбачувані наслідки такого забруднення.

Більшість екологічних проблем – це наслідок антропогенної діяльності, яка призводить до величезних змін в екосистемі, які потрібно виправити або призупинити.

Ключові слова: екологія, середовище, клімат, пластик, війна.

Внаслідок діяльності людини змінюється зовнішнє середовище планети. Навіть маленькі зміни в екосистемі можуть призвести до катастроф і трагедій у майбутньому. Щороку екологічні проблеми лише посилюються.

Понад півстоліття ведуться активні дискусії щодо зміни клімату. Сьогодні наукова спільнота стверджує, що саме антропогенний фактор впливає на зміни клімату та запускає багато незворотніх процесів. За даними ООН, для обмеження

підвищення глобальної температури до $1,5^{\circ}\text{C}$ до кінця століття, потрібно зменшити обсяг глобальних викидів парникових газів. Проте зусилля з боку країн щодо вирішення даної проблеми не суттєві, тому слід очікувати ще більші зміни клімату. За даними науковців глобальне підвищення температури сьогодні становить $1,5^{\circ}\text{C}$ порівняно з доіндустріальним рівнем. Таке підвищення зумовлене підвищенням викидів парникових газів, які найактивніше викидаються у повітря під час спалення нафти, газу і вугілля [1-4].

Глобальне потепління призводить до танення багаторічних мерзлот у Південній та Північній півкулях, відповідно це спричиняє підвищення рівня Світового океану. Через зменшення льодовикової шапки, яка віддзеркалює у космос великий відсоток сонячної енергії, потепління значно прискорюється. Сьогодні рівень моря у всьому світі піднімається на 3,2 мм за рік. Підвищення рівня води буде негативно впливати на мешканців прибережних зон. Згідно даних дослідницької групи Climate Central, підвищення рівня моря у цьому столітті може затопити прибережні території, де сьогодні мешкає до 480 мільйонів населення, спричинивши масштабну хвилю кліматичної міграції. В Україні, за даними ГО «Екодія», може бути затоплено біля 650 тисяч гектарів суходолу, 75 тисяч людей змушені будуть переселятися [1].

Світовий океан поглинає до 30% вуглекислого газу, який викидається в атмосферу Землі. Його виділення є беззаперечним наслідком як антропогенної діяльності, так і багатьох природних процесів, лісових пожеж в тому числі. Найменша зміна в шкалі рН матиме значний вплив на морські екосистеми, що спричиняє велику втрату біорізноманіття. У світі все тісно взаємопов'язано, повномасштабна російсько-українська війна у 2022 році стала значним фактором зміни клімату. Чисельні пожежі на складах боєприпасів, нафтобазах, у лісах та степах мають величезний вплив на процеси, що спричиняють зміну клімату у Північній півкулі [1-4].

Людська діяльність призводить до масової гибелі тварин та рослин. Це зумовлене не лише зміною клімату і його наслідками, але й багатьма іншими процесами: вирубка лісів, осушення боліт, отруєння забруднювальними

речовинами певних територій, урбанізація та ін. За даними WWF чисельність популяції ссавців, птахів, риб, рептилій та земноводних зменшилась приблизно на 69 %. Масове вимирання дикої природи на Землі прискорюється. Більше 500 видів тварин знаходяться на межі зникнення і, скоріше за все, зникнуть протягом 20 років [1, 2].

Забруднення повітря – одна із найбільших екологічних проблем. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я 4,2-7 мільйонів населення в усьому світі щорічно помирає через забруднене повітря, 9 із 10 людей дихають повітрям, яке має високий рівень забруднення. Найчастіше негативний вплив на повітря мають об'єкти промисловості та транспорт [1].

Війна найбільше впливає на атмосферу, адже воєнні дії пов'язані із постійними вибухами та пожежами. Мільйони тонн різних викидів потрапляють в атмосферу – дрібнодисперсний пил, альдегіди, ангідриди, оксиди азоту, оксиди сірки, тощо. За даними Держекоінспекції, орієнтовні розрахунки збитків від війни, що задані атмосфері, зараз складають 1000 млрд грн. [1, 3]

На сьогодні спостерігається велике забруднення екосистем різноманітними відходами. Близько 1,3 мільярда тонн харчових відходів викидається або ж втрачається. При гнитті цих продуктів виділяється величезний обсяг викидів парникових газів. У країнах, що розвиваються, 40 % харчових відходів утворюється після збору врожаю або обробки, а у розвинених країнах – 40 % харчових відходів утворюється під час роздрібної торгівлі та споживання. Так, у США більше 50 % продукції стає відходами через «непривабливий» вигляд – це приблизно 60 мільйонів тонн фруктів та овочів. У багатьох країнах світу таке ставлення до харчових продуктів призводить до відсутності продовольчої безпеки [1].

У світі активно діють видобувна та переробні галузі, адже для існування людей необхідна велика кількість ресурсів. Більшість видобутих ресурсів потрібно очищувати, це відповідно призводить до появи великих обсягів промислових відходів. Вони займають великі площі, забруднюють атмосферу та підземні й наземні води.

Аналогічний вплив на довкілля мають будівельні відходи. В Україні через війну знищено сотні населених пунктів. Згодом постане питання утилізації непридатних будівель та їхніх відходів: потрібно буде організувати не лише їхнє зберігання на спеціальних полігонах, але й переробку.

Величезної шкоди довкіллю наносить використання пластику. Щороку більше 8 мільйонів тонн пластику потрапляє в океан. Під впливом зовнішніх чинників пластик розкладається на дрібні частинки – мікропластик, У 2022 році мікропластик виявили в Антарктиді. Якщо ж не вжити заходів, забруднення пластиком буде зростати у геометричній прогресії, відповідно можуть виникнути непередбачувані наслідки такого забруднення [1].

Перед людством стоїть безліч викликів, які потрібно розв'язати. Більшість екологічних проблем – це наслідок антропогенної діяльності, яка призводить до величезних змін в екосистемі, які потрібно виправити або призупинити. Наше майбутнє залежить виключно від того, наскільки сміливими та рішучими будуть наші дії. Лише разом ми здатні зберегти нашу природу та побудувати омріяне стабільне та дружнє майбутнє!

Список використаних джерел

1. Глобальні екологічні проблеми 2023 року. URL: <https://www.savednipro.org/globalni-ekologichni-problemi-2023/>
2. Матеріали науково-практичної конференції «Актуальні проблеми захисту довкілля», 26 жовтня 2021 року. Київ: Національний педагогічний М.П. Драгоманова, 2021. 144 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://prf.udu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/11/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A-2.pdf>
3. Найактуальніші екологічні проблеми Землі. URL: <https://eco.aep.kiev.ua/novini/15-najaktualnishih-ekologichnih-problem-zemli/>
4. Основні екологічні проблеми людства, їх глобальний характер та суть. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bjd/23700/>